

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економічна та воєнна розвідка: від теорії до практики. Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій, забезпечення: Колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., доц. Вівчар О. І. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 395 с.
2. Czapska J., Kowalik A. Raport z badania dostawców usług wywiadu biznesowego zrealizowanego na potrzeby polskiego oddziału SCIP, SCIP, Warszawa, 2013.
3. Pojęcie wywiadu gospodarczego. URL: www.centrum.vismagna.pl/index.php?site=wg&vm1=podstawy&vm2=piwg (дата звернення: 03.02.2021).
4. Strategic and Competitive Intelligence Professionals – *SCiP*, 2019. URL: www.scip.org (дата звернення: 03.02.2021).

УДК 338.2

Олійничук О. І.

*к.е.н., доцент кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності,*

Західноукраїнський національний університет

ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ

У результаті широкомасштабної агресії росії проти України істотно збільшився рівень всіх ризиків і загроз, які чинять вплив на стабільність фінансової системи. Прогнозовано, що у 2022 році втрати ВВП України будуть доволі значними. Водночас інфляційний тиск є суттєвим через виведення з ладу об'єктів транспортної та виробничої інфраструктури, також вищими є виробничі витрати. Відтак стрімко зростає обсяг бюджетних витрат, спрямованих на підтримку бізнесу та поступове відновлення економіки.

У I кварталі 2022 р. доходи бюджету підтримувалися через авансові виплати дивідендів державними підприємствами та перерахування прибутку НБУ. Враховуючи очікування обмежених надходжень у II кварталі 2022 р., дедалі вагомішою є подальша підтримка від міжнародних донорів [5].

В умовах воєнного стану чималі видатки бюджету спрямовуються на комплексний захист та підтримку економіки. Так, за повідомленням Прем'єр-Міністра України Дениса Шмигала, на ці потреби щодня виділяється близько 2 млрд. грн. Разом з тим, загальні щоденні втрати нашої держави, які пов'язані з

руйнуванням інфраструктури та втратою економічного потенціалу, складають приблизно 4 млрд. дол. Як відзначає глава Уряду Д. Шмигаль: «...тут мова лише про прямі видатки, не враховуючи наші збитки. В окремих містах, зокрема Бучі, Ірпені, Бородянці, Волновасі, Охтирці, Чернігові, Харкові, Маріуполі – окупанти буквально діють за воєнною філософією спаленої землі» [2].

У табл. 1 відображено втрати економіки України від пошкодження фізичної інфраструктури.

Таблиця 1

Втрати економіки України від пошкодження фізичної інфраструктури (у разі повного руйнування об'єктів), станом на 1.04.2022 р., з початку воєнних дій

Об'єкти інфраструктури	Обсяг одиниць	Загальні втрати, млн. дол. США
Дороги, км	22644	28275
Житлові будинки, тис. кв.м	26020,76	19852
Цивільні аеропорти, одиниць	8	6816
Активи підприємств	129	3658
Залізнична інфраструктура та руховий склад	дані відсутні	2205
Заклади охорони здоров'я	196	2252
Мости та мостові переходи	266	1482
Заклади середньої та вищої освіти	533	772
Порти та портова інфраструктура	2	622
Військові аеродроми	10	390
Адміністративні будівлі	54	295
Літак Ан-225 «Мрія»	1	300
Релігійні споруди	64	219
Дитячі садочки	300	226
Торгово-розважальні центри	11	188
Культурні споруди	51	174
Теплові та гідроелектростанції	7	101
Інше		378
Разом		68207

*Джерело: складено за [4].

Отже, за оцінками KSE Institute (табл. 1), загальний обсяг знищеної чи пошкодженої житлової нерухомості становить приблизно 26 млн. кв. м. Отже, статистичні дані є вкрай невтішними, адже тільки за перший тиждень квітня 2022 року в умовах повномасштабної війни росії проти України прямі втрати національної економіки досягли показника 80,4 млрд. доларів, або 2,4 трлн. грн., і ця сума зростатиме.

Суттєвих загроз зазнає фінансово-економічна безпека на мікрорівні, тобто громадян, домогосподарств, підприємств, установ, організацій. Так, за результатами загальнонаціонального комплексного опитування, яке було здійснено соціологічною групою «Рейтинг в рамках проекту «Україна на війні», 53% українців, які були працевлаштовані до війни, сьогодні не працюють. Разом з тим, 52% опитаних відзначають значне погіршення економічного становища у результаті війни, у 28% швидше погіршилося, і тільки у 18% економічне становище внаслідок війни не змінилося. Разом з тим, 40% опитаних оцінюють, що їхніх заощаджень вистачить тільки на місяць [3].

У Міністерстві фінансів України наголошують, що станом на початок квітня 2022 р. приблизно 30% вітчизняних підприємств повністю зупинили свою діяльність, а 45% частково працюють. Таке припинення діяльності через активні бойові дії на території більшості міст, у зв'язку із пошкодженням або знищенням цілих заводів та об'єктів інфраструктури зумовлюють величезний дефіцит в українському бюджеті. За твердженням Прем'єр-Міністра України Д. Шмигала: «В областях, де йдуть бойові дії, розташовується понад 30% підприємств, які створювали більше 50% ВВП. Зараз під час військових дій ми втрачаємо від 35% до 50% ВВП. Це і є удар по економіці» [1].

З метою часткового збереження наявного бізнес-потенціалу Урядом розроблено та реалізується програма з релокації підприємств, які розміщені в зоні активних бойових дій. Відповідно до цієї програми бізнес має можливість одержати допомогу для переміщення свого обладнання на більш безпечні території, у пошуку відповідних виробничих приміщень та розселенні працівників. Проте релокація не проводиться у зоні безпосередніх бойових дій та через гуманітарні коридори.

Урядовці закликають країни світу долучатися до надання фінансової підтримки, яка необхідна для виживання, продовження виконання платежів за державним боргом, аби уникнути, передусім, дефолту [5]. Наразі зовнішня фінансова допомога, яку отримує Україна від іноземних держав, міжнародних фінансових установ та організацій, є особливо важливою для України в умовах воєнного часу, адже дозволяє підтримувати економіку держави, економічне

становище її громадян, забезпечувати макрофінансову стабільність і фінансування ключових соціально-гуманітарних напрямів.

Міжнародними партнерами вже ухвалені відповідні рішення та надано Україні масштабні обсяги фінансової допомоги. Підтримка здійснюється Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, Європейським банком реконструкції та розвитку, Французьким агентством розвитку, Європейським Союзом, США, Канади та ін.

Дивлячись у перспективу, фахівці попри активні фази збройної агресії росії все ж здійснюють підрахунок вартості відновлення України. Так, дослідники з Centre for Economic Policy Research – світової мережі економістів, оцінюють загальну вартість відновлення України після війни у більше ніж 200-500 мільярдів євро (220-540 млрд. доларів), що приблизно відповідає розрахункам Уряду [5].

Отже, повномасштабна агресія росії генерує значні загрози фінансово-економічній безпеці України на мікро-, мезо-, та макрорівнях. Їхня нейтралізація потребує значних фінансових ресурсів, оперативного прийняття антикризових управлінських рішень, перспективного бачення проблем, додання бюрократичних перепон, злагодженої роботи як всередині управлінського апарату країни, так і підтримки міжнародних партнерів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В областях бойових дій розташовані підприємства, які давали більш як 50% ВВП – Шмигаль. 04.04.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3448209-v-oblastah-bojovih-dij-roztasovani-pidpriemstva-aki-davali-bils-ak-50-vvp-smigal.html> (дата звернення: 10.04.2022 р.).

2. День війни з росією коштує Україні до \$4 мільярдів – Шмигаль. 08.04.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3452024-den-vijni-z-rosieu-kostue-ukraini-do-4-milardiv-smigal.html> (дата звернення: 12.04.2022 р.).

3. Понад половина українців втратили роботу через війну – опитування. 23 березня. URL: <https://suspihne.media/220864-ponad-polovina-ukrainsiv-vtratile-robotu-cerez-vijnu-opituvanna/> (дата звернення: 07.04.2022 р.).

4. Прямі втрати через руйнування та пошкодження цивільної інфраструктури, тільки ті, які задокументовані в публічних джерелах, за останній тиждень зросли на понад \$5 млрд. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/za-ostanniy-tizhden-vtrati-naneseni-vnaslidok-ruynuvannya-ta-poshkodzhennya-infrastrukturi-ukrayini-v-hodi-vijni-zrosli-na-ponad-5-mlrd/> (дата звернення: 12.04.2022 р.).

5. Системні ризики є високими, проте контрольованими – підсумки засідання Ради з фінансової стабільності. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/sistemni_riziki_ie_visokimi_prote_kontrolovanimi

УДК 343.21

Олійничук Р. П.
*к.ю.н., доцент, доцент кафедри
кримінального права та процесу,
Західноукраїнський національний університет*

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ГРАБЕЖІВ І РОЗБІЙНИХ НАПАДІВ, ВЧИНЕНИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Із початком повномасштабного російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року почастишали випадки вчинення грабежів на розбійних нападів. Дані злочини передбачені частиною 4 статті 186 Кримінального кодексу України («Грабіж, вчинений у великих розмірах чи в умовах воєнного або надзвичайного стану»), частиною 4 статті 187 Кримінального кодексу України («Розбій, спрямований на заволодіння майном у великих чи особливо великих розмірах або вчинений організованою групою чи в умовах воєнного або надзвичайного стану, або поєднаний із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень») та частиною 2 статті 433 Кримінального кодексу України («Розбій, вчинюваний щодо населення в районі воєнних дій») [1].

Об'єктами злочинного посягання при грабежах та розбійних нападах може бути майно різних форм власності.

Конституція України передбачає захист прав і свобод кожного громадянина та гарантує, що людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканість і безпека визначається найвищою соціальною цінністю (стаття 3). Серед складових недоторканості людини є і те, що право приватної власності непорушне (частина 4 статті 41) [2].

Специфічною рисою даного виду злочинів є підвищена суспільна небезпека, оскільки вони посягають не тільки на власність, а й на особу.

Розслідування будь-яких злочинів, у тому числі грабежів, буде вдалим, якщо воно будується на узагальненій слідчій практиці у поєднанні з використанням апробованих криміналістичних рекомендацій та наукових знань.

Варто зазначити, що даним злочинам, а саме грабежу та розбою, притаманні тільки їм властивості та ознаки, які відрізняють їх від інших